



## **Forum Ecclesiasticum**

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

**Leuren, Peter**

**Moguntiae, 1719**

Quæst. 49. Clericus in minoribus constitutus an & quæ privilegia amittat contrahendo matrimonium.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

sectantes sententiam Lotterii contra alios citatos à me *loc. cit. num. 45.* Eò quòd, ut iidem AA. talis contractus, etiam celebratus per verba de præsentate ex juris interpretatione resolvatur in sponsalia, juxta omnes autem per sponsalia de futuro non vacat beneficium ipso jure, & ut Castrop. licet diceretur matrimonium attentatum, non tamen vacatio inducatur per quamcunque attentionem; sed ob solam attentionem nullam inducentem obligationem. Nihilominus contrarium tenent aliqui, dum clericus ipse est pubes, & scienter contraxit cum impubere.

5. Resp. quintò: contracto matrimonio nulliter ob defectum formæ, quia nimirum contractum sine Parocho aut testibus, loquendo magis conformiter ad sententiam illam Lotterii, dicendum vacare ipso jure beneficia; quia sic contrahens ipso facto attentavit assumere statum incomparabilem. Contrarium hinciterum secundum sua principia tenentibus. Sanch. Laym. Pirh. *LL. cit. & Garcia* nixo hoc speciali fundamento, quòd ex actu nullo propter defectum formæ seu solemnitatis non incurritur pœna; ut Sanch. *de mat. l. 3. d. 2. num. 8.* & non adhibita formâ requisitâ, perinde sit, ac si actus non fieret. vide me *in for. benef. p. 3. quest. 46.*

6. Resp. sextò: Clericus constitutus in Ordinibus sacris, ideoque nulliter contrahens non secus, ac alii clerici contrahentes cum impedimento dirimente, ipso jure amittit beneficia. ita cum sectatoribus sententiæ Lotterii. Azor. *p. 2. l. 7. c. 16. q. 5.* citans Covar. *de mat. p. 2. c. 6. §. 3. num. 4.* (qui etiam *num. 5.* ait, falsum esse, quòd in contrahente ignorante impedimentum dirimens hoc ipso deficiat intentio contrahendi) Staphil. *de lit. grat. tit. de var. mod. vac. modo. §. num. 8.* Item Abb. *in cap. 1. hoc. tit. Nav. in man. cap. 25. num. 120.* (quem tamen pro opposita citat Barbof. *Parif. de refig. l. 1. q. . . num. 12.* Sylv. *v. clericus. 2. num. 1.* Gonz. *ad Reg. 8. gl. 15. num. 44.* & alii, quos sequitur Reiffenst. *b. t. num. 20.* contra Gl. *fin. in c. 1. h. t. Sanch. de mat. l. 7. d. 43. num. 4.* Jo. And. *in c. Joannes. h. t. num. 23.* Burr. *ibid. num. 19.* Clar. *§. fin. quest. 73. num. 5.* Ricciul. *de person. extra grem. eccles. content. Filiuc. tr. 41. c. 8. n. 8.* Garc. *p. 11. c. 8. n. 27.* Lels. *de just. l. 2. c. 34. num. 115.* & alios, quos citat & sequitur Barbof. *in c. 1. h. t. n. 7.* Quod autem pro hac sententiâ affert Less. nimirum, cum talis compellendus manere in suo ordine, non esse conveniens, ut ipso jure sit privatus beneficio, ne cogatur mendicare, id inquam, ut notavi *in for. benef. p. 3. quest. 47.* infirmum est, cum etiam locum habeat in privando per sententiam.

*Quest. 47. An cum nulliter contrahente matrimonium dispensare possit Episcopus, ut retineat beneficium, vel ut redire possit ad beneficium ob eam causam amissum, aut ad officia Ordinum exercenda?*

1. Resp. ad primum negativè; quemadmodum enim dispensare nequit, ut clericus validè contrahens matrimonium retineat beneficium etiam simplex, ut habet communis, ita etiam dispensare nequit in hoc cum contrahente invalidè; quia

utrumque est contra jus commune, in quo dispensandi potestatem non habet Episcopus, nisi in casibus, in quibus expressè id ei conceditur.

2. Resp. ad secundum: tamen si Azor. *l. c. q. 8.* asserat, posse sacerdotem, postquam doluit de matrimonio nulliter à se contracto, de consensu & auctoritate Episcopi redire ad beneficium; eò quòd *c. sanè, h. t.* concedatur Episcopo, ut juris rigorem hac in parte relaxare possit, si clericus longam pœnitentiam & vitam laudabilem egerit; re ipsa tamen id fieri non posse videtur. Siquidem textus ille de eodem beneficio, quòd amiserat, rursus adeundo intelligi nequit, sed de alio, quòd loco illius obtinere potest, dum beneficium, quòd amissum tamdiu vacare non debeat, usque dum longam pœnitentiam egerit. Et dato, quòd tamdiu vacare pergat, aut denuo vacat, possessore intermedio defuncto, adiri tamen denuo nequit, etiam post actam pœnitentiam, nisi vi novæ collationis. vide me *loc. cit. quest. 48.*

3. Resp. ad tertium: dispensare potest Episcopus cum constitutis in sacris, qui defacto contrahere matrimonium præsumserunt, ut post longam pœnitentiam & vitam laudabiliter in continentia ductam restituti officii suis, ordines denuo exercere possint juxta *c. sanè h. t.* quin etiam ad sacerdotium promoveri juxta *c. 1. qui clerici vel vocentes, junctâ Gl. v. dispensare;* modò tamen cum una eademque virgine, secus si eum vidua, vel corrupta ab alio, vel cum duabus, etiam si virginibus, coneraxerint. Gl. *fin. in cit. c. sanè & ibidem.* Barbof. *n. 2.* qui etiam *n. 3.* remittens ad seipsum *de off. & potest. Episc. p. 2. allegat. 49.* quòd Episcopus in ordine ad hoc, ut talis rursus ministrare possit in ordinibus suis, dispensare possit, si viduam occultè duxerat; pro quò citat Sanch. *l. 7. de mat. d. 86. num. 20.* Mirand. *in man. Prælat. tom. 2. q. 8. a. 2. concl. 3.* De ceterò cur cum iis, qui unam virginem duxerunt dispensare possit, hanc rationem dat Pirh. *h. t. num. 22.* quia tales nec veram, nec interpretativam bigamiam incurrerunt; sed ad summum similitudinariam, & nec hanc quidem, sed tantum irregularitatem aliquam juxta Laym. *l. 1. r. 5. p. 6. c. 6.*

*Quest. 48. Quid probandum impetranti beneficium ob matrimonium vacans, sive ipso jure, sive per sententiam?*

Resp. Ante omnia probandum est, esse contractum per verba de præsentate; cum ob sponsalia etiam validè contracta non valet beneficium juxta dicta. Non tamen probandum, secutam esse copulam; cum etiam matrimonium non consummatum pariat effectum amissionis beneficii. Secundò hoc factum matrimonii contracti vel attentati probandum indubitanter. Barbof. *jur. eccles. l. 3. cap. 14. num. 8.* de qua probatione vide me *loc. cit. quest. 49.*

*Quest. 49. Clericus in minoribus constitutus an & que privilegia clericalia amittat contrahendo matrimonium?*

1. Resp. primò: tales clerici, si tres conditiones, de quibus paulò post, observaverint, impri-

imprimis gaudere petunt privilegio *can. si quis suadente*. ita ut injiciens in eos manus violentas incurrat excommunicationem latae sententiae. Dein etiam fori in criminalibus, siue agatur criminaliter seu ad vindictam, siue civiliter ad restitutionem damni illati, ita ut ad judicia saecularia propter commissos ab iis excessus & delicta trahi non possint, nec à Judice saeculari in persona, vel in pecunia seu bonis condemnari aut puniri. juxta *c. 2. de for. compet.* An verò hoc privilegium fori extendat se ad causas merè civiles, quæ ex contractu vel quasi contractu descendunt, controvertunt AA. Affirmant Franc. in *c. unicum. h. t. in 6. n. 4.* Lapus alleg. 118. Bellef. *disq. cler. p. 1. §. 8. de favor. cler. person. n. 9.* Marth. *de jurisd. p. 1. cent. 2. cas. 59. num. 5.* quos sequitur Engels. *h. t. n. 7.* & alii apud Barbof. in *cit. c. unicum. n. 8.* & apud Sanch. *de matrim. l. 7. d. 46. num. 21.* Dian. *p. 1. tr. 2. resol. 51. n. 34. & 35.* de Grassi. *de effect. cler. 2. num. 118.* quorum sententiam valde probabilem dicit. Pirh. *h. t. n. 29. in fine.* Negant è contra communiùs Jo. And. in *cit. c. unicum. n. 2.* Barbof. *ibid. n. 8. & 9.* Covar. *qq. pract. c. 31. n. 7.* Farin. *pr. crim. l. 1. q. 8. n. 7.* Sanch. *l. c. n. 22.* Azor. *l. 13. c. ult. q. ult.* Guttier. *p. 1. de juram. c. 1. num. 11. & 12.* Laym. *l. 4. tr. 9. c. 8. n. 4.* Pirh. *l. c. Reiffenst. n. 25.* & plures alii, quos citat & sequitur. Delb. *de immunit. eccl. p. 1. c. 4. du. 11. f. 1. num. 12.* qui etiam *num. 12.* citat pro hac sententia *Declar. S. Cong. Concil. de die 13. Febr. 1610. & Cong. Episcoporum. die 10. Febr. 1618.* Fundant se hi AA. præcipuè in *textu cit. c. unicum.* qui tantùm loquitur de causis criminalibus, & post concessum clericis talibus privilegium canonis & fori expressè subjungit: *in ceteris autem eos gaudere nolumus privilegio clericali.* His non obstantibus, quòd subjungat: *trahi non posse siue criminaliter, siue civiliter ad judicium saeculare.* Quia rò civiliter non implicat causas civiles, sed cadit super causas criminales; quòd neque conveniendi sint coram Judice saeculari in causis criminalibus, etiam dum agitur non ad vindictam publicam, sed civiliter ad reparationem damni orti ex delicto. Unde etiam infertur juxta hanc sententiam, quòd clericus talis conjugatus in causa merè civili non possit opponere exceptionem declinatoriam fori, quòdque pro debito civili orto ex contractu vel quasi contractu, seu pro executione causæ merè civilis capi possit per Judicem saecularem, non obstante privilegio canonis, cum hac ratione non injiciat manus violentas sed justas, quippe Judex competens in ea causa Pirh. Reiffenstuel. *LL. cit. cum Sanch. l. c. num. 24.* & Barbof. *l. c. num. 9.* Quod ipsum tamen, nimirum quòd ob causas civiles à crimine non descendentes possint à laicis in carcerem conjici & personaliter constringi, sibi non probati, ait. Delb. *cit. num. 11.* quamvis *du. 12. num. 1.* admittat, quòd, cum juxta dicta Judex laicus possit decidere causam civilem clerici conjugati, consequens sit, quòd uti quoque possit mediis solitis ad illius executionem necessariis, ne aliàs frustratoria sit potestas decidendi talem causam, si ad executionem decisionis non possit compellere clericum conjugatum uti hoc ipsum apud illum docent. Covar. *qq. pract. c. 31. num. 7.* Guttier. *l. c. Sanch. l. 7. d. 46. n. 23.* & alii contra Cævall. & Farin. apud Sanch. qui si opponant, non posse clericum conjugatum puniri corporaliter vel pecuniariter à Judice laico,

ait id verum esse, si id fiat per modum punitio- nis delicti commissi in non obediendo sententiæ; secus, si fiat per modum conatus ad executionem sententiæ, quam juridicè & legitimè potuit dare. De cætero, ubi adest consuetudo, eos etiam gaudere privilegio fori in civilibus juxta quòd censuit *S. Cong. immunit. die 27. Febr. 1603.* ait. Delb. *cit. num. 12.*

2. Resp. secundò: Conditiones, ut talis clericus fruatur privilegio canonis & fori modo dicto, requisitæ (intellige, copulativè, ita ut una earum deficiente, excidant tam privilegio canonis quam fori) sunt sequentes. Prima, ut contraxerit cum una eaque virgine (vel quæ tempore contracti matrimonii reputabatur talis, ut Delb. *l. c. du. 10. num. 6.*) ut dicitur. *c. unicum. h. t. in 6.* bigami enim privantur omni privilegio clericali: quia verò adimpletur adhuc dicta conditio, & clericus non est factus bigamus, dum, si duxit cognitam prius à se, vel etiam ab alio, sed matrimonium cum ea non consummavit, vel si duplex matrimonium contraxit, & alterum non consummavit, vel si ductam à se virginem non cognovit post patratum ab ea adulterium: in his inquam casibus dicta privilegia non amittit Pirh. *h. t. n. 18.* citatis Claro *pr. crim. §. fin. q. 36. num. 9.* Sanch. *l. 7. d. 46. num. 3.* De cætero, ut ob bigamiam amittatur privilegium fori, requiritur, ut delictum commissum sit tempore contractæ jam bigamiæ; si enim commissum ante illam respectio illius delicti gaudebit adhuc privilegio fori; cum semper quo ad hoc spectetur status delicti commissi, Pirh. citatis iisdem Claro *num. 11.* Sanch. *num. 4.* uti etiam clericus non conjugatus si delictum commisit, de quo accusatus, dum postea factus bigamus, non debet remitti ad Judicem saecularem, ut is de eo cognoscat sed ad Judicem ecclesiasticum.

3. Secunda conditio est delatio habitus clericalis, etsi enim per contractum matrimonium licet habitum & tonsuram non deferat non desinat esse clericus; cum character ordinis, cujus signum externum tantum est habitus, & non de ejus substantia, sit inamissibilis; privatur tamen privilegiis clericalibus sine omni prævia monitione & sententia juxta Trident. *Sess. 23. c. 6.* juncta declaratione *S. Cong. apud Gallem. ibid. n. 5.* (secus est de clerico non conjugato, qui, ut ob non delatum habitum privetur privilegio clericali, opus est trina monitione) etsi hic etiam non privetur in pœnam ob delictum commissum, sed ob defectum conditionis requisitæ ad fruendum dictis privilegiis. Unde etiam talem ad deferendum habitum compellere nequit Episcopus, nisi fortè ex dispensatione Papæ permittatur habere beneficium vel officium ecclesiasticum. Porro si clericus in minoribus constitutus, qui duxit unam eamque virginem, deposito habitu clericali, amisit privilegia clericalia, reassumat habitum & tonsuram, etiam uxore adhuc vivente, velitque clericaliter vivere probabilius ea recuperabit, utpote sublata causa privationis; non enim penitus ea sublata, sed potius suspensa. Arg. *c. unicum. h. t. in 6.* dum ibi dicitur: *eos gaudere nolumus privilegio clericali:* Quibus indicatur non amissum quòd ad proprietatem, sed tantùm quòd ad usum. & ita tenent Jo. And. in *cit. c. unicum. num. 2. & 4.* Clar. *l. c. q. 36.*

num. 15. Sanch. cit. d. 46. num. 29. quos citat & sequitur Pirh. n. 30. & 31. Secundum dicta à nobis supra. Secus est, si post ductam secundam uxorem vel viduam, etiam eam mortuam, reassumat habitum clericalem; quia jam factus bigamus; per bigamiam autem dicta privilegia irrecuperabiliter amissa.

4. Tertia conditio novissimè addita per Trid. sess. 23. c. 6. de reform. nimirum ut alicujus Ecclesie ministerio vel servitio ab Episcopo deputatus, eidem deserviat vel ministret. Ceterum notandum hic, quod monet Delb. cit. du. 10. num. 10. Quod si clericus talis conjugatus à Judice seculari captus propter crimen, & detentus alleget & probet se clericum etiam per literas ordinatoris, & hinc petat se remitti ad forum ecclesiasticum, non statim remittendum, nisi doceat, se contraxisse cum una & virgine, & deportasse se habitum & tonsuram clericalem (quin etiam addendum ab eo videtur, se alicui Ecclesie ex deputatione Episcopi deservire) & de his cognoscendum à Judice ecclesiastico & non seculari. Atque hæc dicta de clericis minoribus citra dispensationem Apostolicam; si enim, ut censet Delb. l. c. num. 12. citans pro hoc determinationem S. Cong. Concil. die 24. Maji. & 17. Septemb. 1618. etiam Subdiaconus, qui ex Sedis Apostolicæ dispensatione duxit viduam & pensionem ecclesiasticam obtinet, privilegio fori gaudeat, multò magis id dicendum in eo casu de clerico conjugato in minoribus constituto.

5. Resp. tertio: Clerici in minoribus constituti conjugati, etiam servantes tres dictas conditiones, cæteris aliis privilegiis clericalibus excipiunt, & quò ad res suas seu bona reputantur

laici, ita ut non secus ac alii uxorati non clerici teneantur præstare consueta executiones, collectas, tributa, vestigalia, servitia, onera publica, nisi quò ad hæc etiam speciali lege, consuetudine vel privilegio eximantur; cum hæc non spectent ad privilegium canonis aut fori. ita Covar. pract. qq. c. 31. num. 9. Abb. in c. ex parte. h. r. num. 9. Barbof. ibid. num. 3. citans alios. Sanch. l. 7. d. 46. num. 16. Delb. l. c. du. 11. num. 9. & 10. citans insuper Paris. de resign. l. 41. q. 2. n. 100. Lambert. de jurep. l. 2. p. 1. q. 7. a. 3. n. 4. juxta c. unic. h. r. in 6. & Trident. l. c. dicens esse communem.

*Quest. 50. Num clerici conjugati servantes dictas conditiones amittant privilegium canonis & fori exercendo negotiationes?*

**R**esp. Videri probabilius, quòd non: eò quòd nullibi expressum in jure canonico, quòd clericis conjugatis (utpote qui in casibus expressis reputantur in omnibus laici) non liceat exercere honestam negotiationem victus gratià, sicut hoc interdictum aliis clericis non conjugatis. c. Joannes h. r. Dum ibi dicitur, quòd tonsura excentis secularia negotia videatur in ministerio seu status clericalis vituperium seu opprobrium redundare. Quippe qui absolute statum clericalem profitentur, ideòque indecens, si secularibus negotiis, etiam aliis licitis & honestis se immisceant. Ac ita tenent Franc. in cit. c. unic. §. & cum. num.

5. Covar. l. c. num. 9. Sanch. l. c. num. 26.

quos citat & sequitur. Pirh.

num. 32.

## TITULUS IV.

De

### Clericis non Residentibus in Ecclesia vel Præbenda.

Tractatus est hic Titulus integrè & accuratè à me in *For. benef. p. 1. à quest. 363. usque ad q. 425.* & quidem de obligatione residendi curatorum. à *q. 366. ad q. 395.* Ubi quo jure ad hoc obligentur. Cujus licentià, ut abesse possint, egeant. De causis eos à Residentia excusantibus. De onere residendi aliorum beneficiatorum non curatorum. à *q. 395. ad q. 425.* ubi quo jure & hi teneantur residere. De causis excusantibus eos à residendo. Qualiter in absentia lucrentur distributiones. De aliis concernentibus materiam distributionum.

## TITULUS V.

### De Præbendis & Dignitatibus.

Titulus hic plenè & fusè à me tractatus in *Foro benef. partim parte prima per totam.* Ubi de beneficiorum Natura, Origine, Exactione, speciebus singularumque conditionibus & qualitatibus à *quest. 1. ad q. 211.* De qualitatibus requisitis in promovendis ad beneficia à *q. 212. ad q. 363.* De oneribus & obligationibus beneficiatorum. à *q. 363. ad q. 434.* De potestate, juribus & emolumentis eorundem. à *q. 434. ad q. 464.* Et in specie de decimis. à *q. 464. ad q. 499. inclusive.*

Partim